

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС,
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО****ГОРБОНОС В. В.,**

аспірант

*(Харківський національний університет
внутрішніх справ)*

УДК 342.98(477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.1.17>**ПОНЯТТЯ Й ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ
ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ**

Мета статті полягає в дослідженні адміністративно-правового статусу Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, зокрема виокремлення його характерних ознак і формулювання на їх основі відповідної дефініції, що неможливо без з'ясування структури першого. Автором проведено ґрунтовне дослідження змістової сутності категорії адміністративно-правового статусу, специфіки функціонування Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України та безпосередньо структури адміністративно-правового статусу Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, унаслідок чого виокремлено характерні ознаки останнього, а також запропоновано його дефініцію як динамічної системи взаємопов'язаних юридичних явищ, котрі визначають місце Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України та характеризують її як учасника адміністративних правовідносин переважно в частині вирішення її функціонально-організаційних питань, що закріплені в низки законодавчих і підзаконних нормативно-правових актах, а їх реалізація забезпечується державою задля виконання загальної мети її діяльності – здійснення досудового розслідування й установлення істини в судових справах. Визначено, що окремим важливим аспектом функціонування Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України є гарантування її діяльності з боку держави шляхом створення оптимальних матеріально-технічних та організаційних умов. Визначення чіткого порядку формування зазначеної служби в межах адміністративно-правового статусу сприятиме об'єктивному окресленню її місця в ієрархічній структурі органів виконавчої влади, тобто дасть можливість установити його організаційне підпорядкування та роль у відносинах управлінського характеру. Зроблено висновок, що визначення дефініції адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України та його структурного складника має неабияке теоретико-прикладне значення. Передусім тому, що дає можливість сформулювати об'єктивне уявлення про діяльність цієї служби, чітко визначити її місце в правовідносинах, окреслити обсяг компетенції та становище у відносинах з іншими суб'єктами, юридичними й фізичними особами, органами державної влади та громадянами.

Ключові слова: експертна служба, Міністерство внутрішніх справ України, адміністративно-правовий статус, правовий статус, компетенція, структура, система, ознаки.

Horbonos V. V. The concept and features of the administrative and legal status of the expert service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

The purpose of the article is to study the administrative and legal status of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, in particular to identify its characteristics and formulate on their basis the appropriate definition, which is impossible without clarifying the structure of the first. The author carried out a thorough study of the content of the category of administrative and legal status, the specifics of the functioning of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the structure of the administrative and legal status of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, as a result of which the characteristic features of the latter were identified, and its definition as a dynamic system of interrelated legal phenomena was proposed. determine the place of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and characterizes it as a participant in administrative legal relations, mainly in terms of solving its functional and organizational issues, which are enshrined in a number of legislative and by-laws normative legal acts, and their implementation is ensured by the state to fulfill the general goal of its activities – implementation preliminary investigation and establishing the truth in court cases. It is determined that a separate important aspect of the functioning of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is the guarantee of its activities by the state by creating optimal logistical and organizational conditions. Defining a clear procedure for the formation of this service within the administrative and legal status will contribute to the objective delineation of its place in the hierarchical structure of the executive branch, ie will establish its organizational subordination and role in management relations. It is concluded that the definition of the definition of the administrative and legal status of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and its structural component has no theoretical and applied significance. First of all, because it allows to form an objective view of the activities of this service, to clearly define its place in legal relations, to outline the scope of competence and position in relations with other entities, legal entities and individuals, public authorities and citizens.

Key words: *expert service, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, administrative and legal status, legal status, competence, structure, system, signs.*

Вступ. Ґрунтовне дослідження суб'єкта, як й учасника, правовідносин, особливо в частині вдосконалення його діяльності, не може бути повним без визначення його правового статусу. Узагалі категорія правового статусу має вагоме прикладне значення, адже відображає положення конкретного суб'єкта в правовідносинах, визначає обсяг його можливостей та окреслює коло діяльності. З огляду на те що Експертна служба Міністерства внутрішніх справ України (далі – Експертна служба МВС України) є активним суб'єктом адміністративно-правових відносин, завдяки виникненню та розвитку яких стає можливим виконання поставлених перед нею завдань. Зі свого боку, за допомогою деталізації елементів адміністративно-правового статусу стає можливою систематизація діяльності Експертної служби МВС України, конкретизація та оптимізація її повноважень, а також усунення компетенційного й функціонального дублювання, що в перспективі позитивно відобразиться на рівні ефективності здійснення судово-експертної діяльності й оперативності проведення судових експертиз та експертних досліджень, об'єктивності досудового розслідування й відправлення правосуддя.

Щодо підтвердження актуальності та теоретико-прикладної значущості дослідження адміністративно-правового статусу різних суб'єктів, включаючи Експертну службу МВС України, можна зарахувати спроби окремих вчених визначити зміст і структуру вказаного статусу різноманітних учасників правовідносин, а саме: суб'єктів, що здійснюють

адміністративно-правове регулювання експертно-криміналістичних досліджень зброї (В.М. Коротаєв) [1, с. 13, 17]; публічної адміністрації у сфері судово-експертної діяльності (О.О. Олійник, В.В. Галуцько, О.М. Єщук) [2, с. 55–58], зокрема тих, що регулюють процедуру експертно-криміналістичних досліджень транспортних засобів (Р.В. Тополя, Р.Д. Саунін) [3, с. 32–36]. Аналіз зазначених наукових праць дає підстави зробити висновок про відсутність комплексного підходу до вивчення адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС, незважаючи на те що вона є суб'єктом судово-експертних досліджень. Зроблений висновок обґрунтовуємо тим, що всі актуальні наукові положення та висновки зводяться до окреслення завдань і наведення переліку повноважень цієї служби, що, на наш погляд, можна пояснити загальною широкою тематикою вказаних монографічних праць.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України, зокрема виокремленні його характерних ознак і формулюванні на їх основі відповідної дефініції, що неможливо без з'ясування структури першого.

Результати дослідження. Окреслення адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України насамперед необхідно почати з визначення його базових утворюючих категорій, таких як статус, правовий статус та адміністративно-правовий статус. Слово статус має багатовікову історію, яка починає свій відлік з часів існування давньоримської цивілізації, де воно означало положення будь-чого, місце в певній системі чи ієрархії [4, с. 545; 5, с. 420]. Ідентичне загальне визначення статусу існує й сьогодні, але з конкретизацією суб'єктів, котрі можуть мати такий статус: фізичні [6, с. 386], юридичні особи [7, с. 1263], а також держави та їх окремі території [8, с. 818]. Із наведених тлумачень убачається, що статус може бути притаманний будь-якому суб'єкту, більш того, саме статус відображає його комплексу характеристику, визначає його місце та роль у соціумі.

У юридичній літературі для позначення становища суб'єктів та учасників правовідносин використовується поняття «правовий статус», на визначення змісту якого вчені мають різні погляди. Можемо виокремити чотири групи, які відображають відмінні одне від одного підходи до розуміння правового статусу як: 1) збірної категорії, яка об'єднує законодавчо закріплені права й обов'язки суб'єкта; 2) правовий стан суб'єктів правовідносин; 3) систематизоване утворення низки законодавчо визначених елементів; 4) комплексну інтеграційну категорію. Деталізуємо наведену класифікацію шляхом наведення окремих думок науковців стосовно визначення сутності правового статусу, які відповідають указаним групам:

1) «закріплення в нормах права положення суб'єктів правових відносин, їхніх прав та обов'язків» [4, с. 655] (А.Я. Сухарев, В.Я. Зорькіна, В.Е. Крутських);

2) «правовий стан юридичних і фізичних осіб, суб'єктів підприємницької діяльності, що характеризується й визначається її організаційно-правовою формою, статутом, свідоцтвом про реєстрацію, правами й обов'язками, відповідальністю й повноваженнями, що впливають із законодавчих і нормативних актів» [9, с. 148] (П.П. Шляхтун);

3) «система законодавчо встановлених і гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів та обов'язків суб'єкта суспільних відносин» [10, с. 366], а також «відповідальності, відповідно до яких індивід як суб'єкт права координує свою поведінку в суспільстві» [11, с. 59] (О.В. Зайчук, Н.М. Оніщенко, О.Ф. Скакун);

4) «комплексна інтеграційна категорія, яка відображає взаємовідносини суб'єктів суспільних відносин, особи й суспільства, громадянина й держави, індивіда та колективу, а також інші соціальні зв'язки» [12, с. 397] (А.В. Малько, М.І. Матузов).

На підставі зазначеного можна стверджувати, що правовий статус є складною багатогранною юридичною категорією, система якої вміщує різні елементи, як-от: права чи обов'язки, котрі знаходять своє втілення в чинних законодавчих нормах. Детальніше зміст правового статусу розкривають його ознаки, до яких прийнято відносити такі: а) універсальність, тобто він притаманний усім суб'єктам права; б) специфічність, з огляду на те що в ньому відображаються особливості суб'єктів права й учасників правовідносин, які впливають на характер і розвиток останніх; в) нерозривний взаємозв'язок елементів сис-

теми правового статусу, за умови відсутності принаймні одного з них такої статус перестає мати будь-яке юридичне значення; г) у межах правового статусу забезпечується систематизація прав, свобод та обов'язків суб'єктів права; г) стабільність, зважаючи на те що для зміни правового статусу необхідно відповідне нормативне підґрунтя [13, с. 96; 10, с. 366; 14, с. 78].

На підставі вищевказаних дефініцій правового статусу можемо доповнити наявний перелік його ознак. Першою ознакою є обов'язкова законодавча регламентація елементів системи правового статусу. Підґрунтям для формування системи правового статусу та її елементів є норми права, закріплені в правових актах різної юридичної сили, до нього априорі неможливо віднести елементи, що не знаходять свого відображення в законодавчих приписах, наприклад, організаційне управлінське рішення без його відображення в наказі чи іншому юридичному документі жодним чином не впливатиме ані на правовий статус суб'єкта, ані на розвиток правовідносин, у яких останній фігурує як учасник. Наступна ознака пов'язана гарантуванням державою повної системи елементів правового статусу, а не лише прав, свобод, законних інтересів та обов'язків суб'єкта, котрі в сукупності утворюють такий елемент, як компетенція. Ще одна ознака стосується реалізації правового статусу, пояснимо: правовий статус як динамічну категорію можна визначати лише тоді, коли відповідний суб'єкт наділений правовим статусом, стає суб'єктом правовідносин, адже саме в межах останніх правовий статус починає «працювати», на протипагу правовому статусу суб'єкта права, котрий не вступає в правовідносини, характеризується статикою.

Як слушно зауважує А.В. Панчишин, правовий статус «не лише визначає стандарти можливої та необхідної поведінки, що встановлює ступінь взаємодії держави, суспільства й особи, а й забезпечує нормальну життєдіяльність соціального середовища» [13, с. 95]. Дійсно, необхідно погодитися із цим твердженням, зважаючи на специфіку правового статусу, котрий, по суті, систематизує важливі правові засади, як-от: права та свободи, за допомогою яких суб'єкт може брати участь у правовідносинах як їх повноцінний автономний учасник, відповідно, отримувати для себе соціальні необхідні блага, наприклад, безоплатну медичну допомогу, реалізацію власних виборчих прав або права на приватне особисте життя тощо.

Залежно від характеру та специфіки правовідносин категорія правового статусу може набувати власної спеціалізації, наприклад: якщо досліджувані правовідносини регулюються нормами адміністративного права, то правильним буде говорити про те, що учасники правовідносин (фізичні та юридичні особи [15, с. 379], у тому числі органи, заклади й установи незалежно від форми власності), окрім загального для всіх правового статусу, мають і його окремий вид – адміністративно-правовий статус, що відображає правове становище суб'єктів у сфері управління, під час здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності. Ознака останньої була взята за основу А.В. Павленко при спробі сформулювати дефініцію адміністративно-правового статусу як «сукупності прав і обов'язків у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності» [16, с. 377]. В.В. Гарбузова додає, що в контексті реалізації виконавчо-розпорядчої діяльності права й обов'язки як безпеліційні складники адміністративно-правового-статусу обумовлюються завданнями, що постають перед суб'єктом [17, с. 3].

Через права й обов'язки сутність адміністративно-правового статусу визначають й інші вчені. Наприклад, О.М. Бандурка вказує, що «адміністративно-правовий статус – це сукупність прав, обов'язків і гарантій їх реалізації, закріплених у нормах адміністративного права» [18, с. 144]. Схоже визначення пропонує Т.О. Коломоєць: «це сукупність суб'єктивних прав і обов'язків закріплених нормами адміністративного права за певним органом» [19, с. 64]. Дефініція поняття «адміністративно-правовий статус» Д.Н. Бахраха суттєво відрізняється від наведених вище, тому що в її основу покладено не визначальний елемент правового статусу – права й обов'язки. Навпаки, адміністративно-правовий статус визначено як «правове становище особистості в її відносинах із суб'єктами виконавчої влади, яке врегульоване нормами державного та адміністративного права» [20, с. 50].

Разом із тим, на нашу думку, усі наведені визначення можна піддати критиці, зокрема недоцільно визначати зміст адміністративно-правового статусу через сукупність деяких його елементів, адже права й обов'язки, безсумнівно, не єдині складники його системи. Вод-

ночас помилково виглядає навмисне нівелювання значення складових елементів системи правового статусу, абстрагуючись від них у змісті дефініцій. Також питання викликає формулювання «норми державного права» як юридична категорія, що застосовується в одній із дефініцій поняття «адміністративно-правовий статус». Таку «розпливчастість» у підходах щодо сутності адміністративно-правового статусу, на нашу думку, можна пояснити двома аспектами: по-перше, відсутністю конкретного суб'єкта, якому належить такий статус, що не дає змоги виокремити повний перелік його ознак та особливостей, натомість має місце спроба формулювання загальної категорії адміністративно-правового статусу, притаманного учасникам адміністративних правовідносин; по-друге, формування опосередкованого недостатньо глибокого уявлення про систему (структуру) адміністративно-правового статусу, наслідком чого стає відсутність у дефініціях такої ознаки, як вичерпність.

Хочемо зробити застереження щодо логічної послідовності викладення матеріалу: традиційно після розгляду сутності адміністративно-правового статусу йде спроба виділити його ознаки, які, у свою чергу, можуть бути покладені в основу авторської дефініції адміністративно-правового статусу будь-якого суб'єкта, у тому числі Експертної служби МВС України. Разом із тим ми вважаємо необхідним спершу дослідити структурну цього виду правового статусу та визначити сутність елементів такої структури, тобто її складників [21, с. 196]. Це дасть змогу сформулювати ґрунтовне й об'єктивне визначення адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України, його системи та його елементів.

У теорії адміністративного права існують різні точки зору з приводу виділення структурних елементів адміністративно-правового статусу. Так, І.П. Голосніченко [22, с. 198] та Т.О. Коломоєць [19, с. 64] вказують на те, що елементами адміністративно-правового статусу є права, обов'язки, які закріплені в нормах адміністративного права, а також законні інтереси. А.М. Авторгов [23, с. 11] і В.М. Горшеньов [24, с. 53] розширюють перелік елементів адміністративно-правового статусу, окрім уже вказаних елементів, відносять до них правосуб'єктність, компетенцію та відповідальність. Зі свого боку, С.В. Ківалов [25, с. 145] і В.В. Зуй [26, с. 107] надають значно ширший перелік елементів адміністративно-правового статусу: права, обов'язки, гарантії діяльності, юридична відповідальність, завдання, цілі, функції, компетенція, порядок формування та процедури діяльності. Проте навряд чи такий перелік можна визнати правильним, тому що юридична категорія повноважень охоплює права, інтереси та застосовується, як правило, коли такий перелік стосується органу державної влади, суб'єкта, наділеного державно-владними повноваженнями. Разом із тим повноваження, тобто сукупність прав і інтересів, разом із обов'язками визначають компетенцію суб'єкта, є підставою виникнення в неї такої ознаки, як правосуб'єктність. Завдання та цілі, поставлені перед суб'єктом, також є спорідненими правовими категоріями, зокрема останні можуть походити від перших і, навпаки, перше обумовлюватися сукупністю останніх. Адміністративні процедури є невід'ємною частиною так званих «процедур діяльності», котрі знаходять загальне вираження у функціях суб'єкта. Отже, ми переконані, що структура адміністративно-правового статусу повинна складатися із сукупності таких елементів: повноваження, завдання, функції, гарантії діяльності, порядок формування, юридична відповідальність. Уважаємо, що такий перелік найповніше визначає структурний зміст адміністративно-правового статусу юридичних осіб, органів державної влади, у тому числі таких як Експертна служба МВС України – системи державних спеціалізованих установ судової експертизи.

Установлення складових елементів системи адміністративно-правового статусу з одночасною конкретизацією його належності відповідному суб'єкту – Експертній служби МВС України – дає змогу уточнити його складники. Так, адміністративно-правовий статус Експертної служби МВС України закріплено в Положенні про Експертну службу МВС України, затвердженому Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 [27], зокрема мова йде про його структуру; місце в системі органів виконавчої влади, завдання, повноваження, вимоги до формування персоналу та засади матеріально-технічного забезпечення. Із зазначеного вбачається, що такі елементи адміністративно-правового статусу Експертної служби

МВС України, як функції та юридична відповідальність, не отримали свого закріплення в указаному положенні.

При цьому в ст. 14 Законі України «Про судову експертизу» [28] на нормативному рівні закріплена можливість судового експерта нести юридичну відповідальність. Водночас у чинному законодавстві, котре регламентує здійснення судово-експертних досліджень, не декларовано обов'язок Експертної служби МВС України як юридичної особи нести юридичну відповідальність. Зазначене дає підстави зробити висновок про часткове закріплення на нормативно-правовому рівні елементів адміністративно-правового статусу, що, у свою чергу, негативно впливає на розвиток правовідносин між цією службою та іншими суб'єктами. Окрім того, необхідно відмітити й те, що Положення про Експертну службу МВС України, затверджене Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 [27], є не єдиним нормативно-правовим актом, який визначає основні елементи адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України.

Разом із тим у Положенні про Експертну службу МВС України, затверджене Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 [27], закріплено низку інших елементів адміністративно-правового статусу цієї служби. Зокрема, компетенція Експертна служба МВС України уособлює всі права й обов'язки, необхідні для виконання поставлених перед нею завдань, сприяє проведенню досудового слідства та відправлення правосуддя. У свою чергу, функції Експертної служби МВС України, котрі також не знайшли свого нормативного закріплення ані в законах, ані в підзаконних нормативно-правових актах, будуть уособлювати основні напрями діяльності цієї служби й різноманітні процедури, котрі вона здійснює, адже останні не обмежуються здійсненням судової експертизи та проведенням експертних досліджень. Окремим важливим аспектом функціонування Експертної служби МВС України є гарантування її діяльності з боку держави шляхом створення оптимальних матеріально-технічних та організаційних умов. Визначення чіткого порядку формування зазначеної служби в межах адміністративно-правового статусу сприятиме об'єктивному окресленню її місця в ієрархічній структурі органів виконавчої влади, тобто дасть можливість установити його організаційне підпорядкування та роль у відносинах управлінського характеру. Зі свого боку, юридична відповідальність є необхідним правовим заходом, яка призначена для гарантування суспільству належної діяльності державної Експертної служби МВС України, а також недопущення свавілля з її боку.

Висновки. На підставі дослідження сутності адміністративно-правового статусу та змісту його системи разом із складовими елементами, а також урахуваючи специфіку діяльності Експертної служби МВС України, можемо сформулювати такі ознаки її адміністративно-правового статусу:

- це збірна категорія адміністративного права, що характеризує всіх без винятку учасників адміністративних правовідносин, включаючи Експертну службу МВС України, у частині визначення її місця та ролі в цих правовідносинах, що виникають із приводу організації проведення судово-експертних досліджень, а також функціонування системи установ зазначеної служби;
- він установлює основні елементи діяльності Експертної служби МВС України, без яких остання не може бути учасником адміністративних правовідносин, як і не може взагалі існувати;
- елементи адміністративно-правового статусу підлягають обов'язковому законодавчому закріпленню, без якого вони не матимуть жодної юридичної сили й автоматично призведуть до руйнування першого, що стане перешкодою для розвитку наявних і потенційних правовідносин між Експертною службою МВС України та іншими суб'єктами;
- законодавче закріплення елементів адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України сьогодні характеризується дуалізмом, оскільки такі елементи встановлені не в єдиному титульному нормативно-правовому акті, який регламентує функціонування вказаної служби, а у двох правових актах – законодавчому (Законі України «Про судову експертизу») та підзаконному (Положенні про Експертну службу МВС України, затверджене Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343);

– має власну автоматичну систему забезпечення функціонування, котра виражається, з одного боку, у тому, що держава шляхом декларування адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України гарантує всі найсуттєвіші аспекти її діяльності, а з іншого – за допомогою встановлення юридичної відповідальності для судових експертів забезпечує суспільству належне виконання поставлених перед цією службою завдань;

– адміністративно-правовий статус Експертної служби МВС України – це стабільне динамічне явище, пояснимо: перший може перебувати у двох станах – статичі та динаміці, зокрема в статистичному положенні вказаний статус перебуває, коли Експертна служба МВС України не перебуває в жодних адміністративних правовідносинах, у протилежному випадку структурні елементи такого статусу приводяться в дію. Водночас варто відмітити безперервне функціонування Експертної служби МВС України, відповідно, постійне її перебування в адміністративних правовідносинах, як наслідок, повне виключення статистичного положення її адміністративно-правового статусу;

– адміністративно-правовий статус Експертної служби МВС України характеризує її як суб'єкта адміністративних правовідносин, що виникають і розвиваються у двох основних напрямках виконавчо-розпорядчої діяльності, пов'язаної з організацією здійснення судових експертиз, експертних досліджень і забезпеченням усестороннього функціонування установ зазначеної експертної служби, включаючи управління, формування кадрового апарату, а також матеріально-технічний аспект;

– система адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України має власну структуру, котра складається з таких елементів: повноваження, завдання, функції, гарантії діяльності, порядок формування, юридична відповідальність.

На підставі сформульованих ознак адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України можемо запропонувати таку його дефініцію: це динамічна система взаємопов'язаних юридичних явищ, котрі визначають місце Експертної служби МВС України та характеризують її як учасника адміністративних правовідносин переважно в частині вирішення її функціонально-організаційних питань, що закріплені в низці законодавчих і підзаконних нормативно-правових актах, а їх реалізація забезпечується державою задля виконання загальної мети її діяльності – здійснення досудового розслідування й установа істини в судових справах.

Безумовно, визначення дефініції адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України та його структурного складника має неабияке теоретико-прикладне значення. Передусім тому, що дає можливість сформувати об'єктивне уявлення про діяльність цієї служби, чітко визначити її місце в правовідносинах, окреслити обсяг компетенції та становище у відносинах з іншими суб'єктами, юридичними та фізичними особами, органами державними влади та громадянами. Разом із тим логічним продовженням дослідження має стати детальне визначення змісту кожного структурного елемента адміністративно-правового статусу цієї служби.

Список використаних джерел:

1. Коротаєв В.М. Адміністративно-правове регулювання експертно-криміналістичних досліджень зброї : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2018. 22 с.
2. Олійник О.О., Галуцько В.В., Єщук О.М. Адміністративно-правове регулювання судово-експертної діяльності : монографія. Херсон : Грінь Д.С., 2015. 224 с.
3. Адміністративно-правове регулювання експертно-криміналістичних досліджень транспортних засобів : монографія / В.В. Галуцько, Р.В. Тополя, О.М. Єщук, Р.Д. Саунін. Херсон : Грінь Д. С., 2015. 180 с.
4. Сухарев А.Я., Зорькина В.Я., Крутских В.Е. Большой юридический словарь. Москва : ИНФРА-М, 1999. 790 с.
5. Яременко В.В., Сліпущко О.М. Новий словник української мови : у 3 т. Київ : Аконіт, 2008. Т. 3. 862 с.
6. Український радянський словник : у 3 т. Київ : Акад. наук УРСР, 1968. Т. 3. 854 с.

7. Прохоров А.М. Энциклопедический словарь. Москва : Советская энциклопедия, 1984. 1628 с.
8. Тихомиров М.Ю., Тихомирова Л.В. Юридическая энциклопедия. Москва, 2001. 972 с.
9. Шляхтун П.П. Конституційне право України : підручник. Київ : Освіта України, КНТ, 2008. 592 с.
10. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
11. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (енциклопедичний курс) : підручник. Харків : Еспада, 2006. 776 с.
12. Малько А.В., Матузов Н.И. Теория государства и права. Москва : Юристъ, 1996. 672 с.
13. Панчишин А.В. Поняття, ознаки та структура категорії «правовий статус». *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 95–98.
14. Венедиктов В.С. Статус працівника ОВС України як державного службовця : науково-практичний посібник. Харків : НУВС, 2003. 188 с.
15. Малиновський В.Я. Державне управління: навчальний посібник. Київ : Атіка, 2003. 576 с.
16. Павленко А.В. Адміністративно-правовий статус Президента України. *Від громадянського суспільства – до правової держави* : зб. тез VIII Міжнародної наукової Internet-конференції студентів та молодих вчених. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. С. 377–380.
17. Гарбузов В.В. Адміністративно-правовий статус підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2016. 23 с.
18. Бандурка О.М. Адміністративне право України. Загальна частина: підручник. Харків : Золота миля, 2012. 584 с.
19. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
20. Бахрах Д.Н. Система субъектов советского административного права. *Советское государство и право*. 1986. № 2. С. 23–27.
21. Морозов С.М., Шкарапута Л.М. Словник іншомовних слів. Київ : Наук. думка, 1977. 680 с.
22. Голісніченко І.П. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юридична думка, 2004. 584 с.
23. Автрогов А.М. Адміністративно-правовий статус державного виконавця : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 19 с.
24. Горшенев В.М. Структура правового статусу громадянина в світ Конституції СРСР 1977 г. Саратов, 1980. С. 51–58.
25. Ківалов С.В. Адміністративне право України : підручник. Одеса : Юридична література, 2003. 896 с.
26. Зуй В.В. Адміністративно-правовий статус громадян в Україні. *Правова держава України : проблеми, перспективи розвитку* : зб. тез наук.-практ. конф. (м. Харків, 9–11 листопада 1995 року). Харків, 1995. С. 107–108.
27. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.11.2015 № 1343. *Офіційний вісник України*. 2015. № 92. Ст. 3149.
28. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232.

